

A KAPOS VÖLGY FELSŐ SZAKASZÁNAK GYEPVEGETÁCIÓJA

Vanyúr György – Máté Sándor

A '80-as évek végén elkezdődött gazdasági és társadalmi változások hatására, napjainkra jelentős átalakuláson ment át a hazai agrárgazdaság. Átalakult a teljes tulajdoni rendszer és ezzel együtt a termelés színvonala is. Jelentősen csökkent az állatlétszám és az alacsonyabb termőképességű, relatíve nagyobb ráfordítást igénylő területekből több tízezer ha parlagon maradt. Az Európai Unió felé való közeledés ezt a folyamatot csak tovább fokozza, így a szántóterületek további csökkenésével kell számolnunk a jövőben is. Az ily módon felszabaduló területek hasznosítására két lehetséges irány mutatkozik, az erdővé ill. legelővé alakítás.

Ezen lehetőségek ismeretében indítottunk kutatásokat a Kapos völgy rét-legelő területeinek vizsgálatára, melynek céljaként a jelenlegi állapotok felmérését és a különféle hasznosított területek termelési kapacitásának mérését tűztük ki.

A Kapos völgy nem alkot önálló – földrajzi értelemben vett – kistájat, inkább egy történeti-gazdasági egységként definiálható, amely a Somogyi-dombságot választja el Zselictől, Völgységtől, ill. a Tolnai-hegyháttól. Vízgyűjtő terület 3242,5 km², hossza közel 111 km. Kiskorpád térségében lévő forrásvidéktől a Dombóvár-Döbrököz térségig tartó folyószakasz rét-legelő területin jelöltünk ki 7 mintavételi területet, ahol a hazánkban általánosan elfogadott, 2x2 m-es random kvadrátokban végeztünk 5-os borításbecslést az előforduló fajkombináció megállapítására. A kiválasztott területekkel igyekeztünk reprezentálni az általános viszonyokat a Kapos mentén ill. azokat a még meglévő természetközeli állapotokat rögzíteni, amelyek a későbbi rehabilitációs tevékenység alapjául szolgálhatnak. A Kapos ezen felső szakaszára jellemző, hogy a folyó medrébe mélyen bevágódva az év nagyobb részében kis mennyiségű vizet szállít. A – valamikori ártér – sűrűn lakott és az antropogén behatások erősen érezhetőek a rét-legelő területeken is.

Az első terület egy degradált mocsári társulás, melyben alacsony fajszám mellett a sás fajok borítása dominált. Az itt lévő növényállomány takarmányértéke alacsony.

A második terület egy kiszáradó mocsárrét, melynek növényállományában *Briza media*, *Orchis laxiflora*, stb. is előfordult. Fenntartás hiányában a pázsitfű fajok magasabb borítása mellett a neofitonok terjedése jellemzi a területet.

A harmadik állomány egy fennhagyott franciaperje rét, ahol domináns a pázsitfűvek borítása, de jelentős az egyéb növények aránya is.

Negyedikként egy jól fenntartott kaszálórétet vizsgáltunk, ahol a pázsitfűvek borítása jelentős és mellettük megtalálhatók az értékes pillangós takarmánynövények is a társulásban.

Az ötödik kaszáló növényösszetételéből az tűnik ki, hogy túlhasználták a területet, mert a gyomok aránya magas a fajszámban és a borításban is.

Hatodikként egy 8 éve fennhagyott szántó növényösszetételét vizsgáltuk, amelyet évente egyszer-kétszer megkaszálnak. A kaszálás hatására a pázsitfűvek borítása jelentős, de mellettük a gyomborítás is nagy. A pillangósok pedig nem tudnak betelepülni.

A hetedik terület évtizedek óta semmilyen művelés alatt nem áll, a rajta kialakult társulásban magas a nitrofil gyomok aránya, bár jelentős a pázsitfű borítás is.

A termelési folyamatok jelenleg folyamatban vannak.